

KODEX SPORTOVNÍ ETIKY „TEN KDO HRAJE ČESTNĚ JE VŽDY VÍTĚZEM“ (FAIR PLAY – THE WINNING WAY)

ÚVOD

- 1.** Kodex vychází ze zásady, že etické úvahy motivující fair play nejsou prvkem fakultativním, ale čímsi zásadním pro jakoukoli sportovní činnost, veškerou politiku a správu v oblasti sportu, což se uplatňuje na všech úrovních kompetencí a závazků vážících se ke sportovní činnosti, a to jak při rekreačním, tak i při závodním sportu.
- 2.** Kodex poskytuje pevný etický rámec pro to, aby se dalo čelit tlakům moderní společnosti, tlakům, které ohrožují tradiční základy sportu; ty spočívají na fair play, na sportovním duchu a dobrovolném hnutí. CÍLE KODEXU
- 3.** Kodex se zaměřuje hlavně na posílení smyslu pro fair play u dětí a dospívajících, kteří budou zítra dospělými sportovci a sportovními hvězdami. Kodex se však obrací i na instituce a dospělé, kteří přímo či nepřímo ovlivňují zájem a účast mladých na sportovní činnosti.
- 4.** Kodex zahrnuje pojem práva dětí i dospívajících provozovat sport a mít z toho uspokojení, jakož i pojem odpovědnosti institucí a dospělých za šíření a podporu fair play a garantů respektování těchto práv. DEFINICE FAIR PLAY
- 5.** Fair play znamená mnohem více než jen pouhé respektování pravidel; nese v sobě i pojmy přátelství, respektování druhého a sportovního ducha. Je to způsob myšlení, nikoliv pouhé chování. Tento pojmový obsah zahrnuje problematiku boje proti podvádění, umění působit lstí i při respektování pravidel, dopingu, násilí (a to jak fyzickému, tak i verbálnímu), nečestným výhodám, nerovnosti šancí, nadměrné komercializaci a korupci.
- 6.** Fair play má pozitivní obsah. Kodex chápe sport jako společensko – kulturní činnost, která je přínosem pro společnost a přátelství mezi národy za podmínky, že je provozována čestně. Sport je rovněž pokládán za činnost, která pokud je provozována poctivě, umožňuje člověku, aby sám sebe lépe poznal, lépe se projevoval a zdokonaloval sám sebe, dosáhl rozkvetu, nabyl dovednosti a prokázal své schopnosti; sport je prostředkem společenské interakce, zdrojem radosti a potěšení, přinášející blaho a zdraví. Sport se svou širokou škálou klubů a dobrovolných pracovníků dává člověku příležitost, aby se začlenil a našel své odpovědné místo ve společnosti. Vedle toho může přispět i k rozvoji citlivějšího přístupu k životnímu prostředí.

ODPOVĚDNOST ZA FAIR PLAY

- 7.** Kodex počítá se skutečností, že účast dětí a dospívajících na sportovní činnosti zapadá do širšího rámce společenského prostředí. Vychází z toho, že společnost i jedinec mohou plně využívat potenciálních výhod sportu pouze v případě, že fair play není pouze okrajovým pojmem, ale stává se ústředním bodem; vychází z předpokladu, že všichni ti, kdož přímo, či nepřímo ovlivňují a napomáhají získávání zkušeností dětmi a dospívajícími při sportování, musí tomuto pojmu dávat absolutní prioritu. Jedná se zejména o:
 - 7.1** vlády na všech úrovních, včetně úřadů působících při vládách. Zvláštní odpovědnost mají ti, kdo jsou zapojeni do procesu vzdělávání a výchovy ve školách,
 - 7.2** sportovní organizace a organizace spojené se sportem: zejména sportovní federace a řídicí instituce, tělovýchovná sdružení, tréninkové organizace a střediska, profese mající návaznost na lékařství a farmacii a na sdělovací prostředky. Obchodní sektor, zahrnující výrobu, prodej a marketing sportovních výrobků by měl rovněž převzít svůj díl odpovědnosti na šíření zásad fair play,
 - 7.3** jednotlivce; zejména rodiče, učitele, trenéry, rozhodčí, vedoucí funkcionáře, úředníky, novináře, lékaře a farmaceuty; rovněž špičkové sportovce, kteří slouží jako příklad a vzor. Kodex se vztahuje na všechny jednotlivce, ať již působí na dobrovolném nebo profesionálním základě. Jakožto diváci pak mohou jednotlivci na sebe brát ještě další odpovědnost.
- 8.** Každá z těchto institucí a každý z těchto jednotlivců má svou odpovědnost a svou úlohu. Tento etický kodex je určen jim. A bude účinný pouze v případě, že každý z těch, kdož vstupují do sportovního světa, na sebe vezme odpovědnost, kterou tento kodex vymezuje.

VLÁDY

9. Vlády mají následující odpovědnost:

9.1 napomáhat přijetí náročných etických kritérií ve všech oblastech společnosti, kde je přítomen sport,

9.2 poskytovat oporu a podporu těm organizacím a jednotlivcům, kteří ve svých příslušných činnostech spojených se sportem uplatňují zdravé etické zásady,

9.3 podporovat profesory a učitele tělesné výchovy, aby ve školních osnovách výuky tělesné výchovy stavěli na ústřední místo propagaci sportu a fair play,

9.4 podporovat všechny akce podporující fair play ve sportu, zejména mezi mladými lidmi a podněcovat instituce, aby je chápaly jako prioritní,

9.5 napomáhat výzkumu, jak v národním, tak i mezinárodním měřítku, aby byly lépe pochopeny složité otázky spojené s provozováním sportu mezi mladými lidmi, aby byl ohraničen a omezen rozsah nežádoucích přístupů a chování a zmnoženy příležitosti k podoře fair play.

SPORTOVNÍ ORGANIZACE A ORGANIZACE SPOJENÉ SE SPORTEM

10. Sportovní organizace a organizace spojené se sportem mají následující odpovědnost: Rámec a kontext fair play

10.1. rozšiřovat jasné směrnice, vymezující chování a jednání, které je v souladu nebo v rozporu s etikou a dbát na to, aby byly uplatňovány jasné a přiměřené pobídkové nebo sankční postupy ve všech formách a na všech úrovních účasti ve sportu,

10.2 dbát na to, aby veškerá rozhodnutí a to i pro jednotlivé disciplíny byla v souladu s Kodexem sportovní etiky,

10.3 vychovávat veřejné mínění k citlivému přístupu k pojmu fair play v jeho sféře vlivu, a to formou kampaní, odměn, pedagogického materiálu i osvětovými kurzy. Rovněž musí zblízka sledovat takovéto akce a hodnotit jejich dopad,

10.4 zavést uplatňování systémů, které by vedle oceňování úspěchů v soutěžích a na závodech skýtaly i možnost odměny fair play a osobního přístupu,

10.5 poskytovat pomoc a podporu novinářům, aby mohli oceňovat správné chování. Práce s mládeží

10.6 dbát na to, aby se při pořádání závodů a soutěží přihlíželo k vlastním potřebám dětí a mládeže a aby byla umožněna účast na různých stupních, od rekreačního sportování až po nejvyšší sportovní soutěže,

10.7 podporovat změnu řádů tak, aby odpovídaly specifickým potřebám mladých lidí, nejen pokud jde o úspěch v závodě či soutěži, ale zejména pokud jde o fair play,

10.8 dbát na to, aby existovaly záruky, jež by vyloučily využívání dětí, zejména takových, které vykazují předčasnou sportovní vyspělost a vyzrálost,

10.9 postupovat tak, aby všichni členové či zainteresovaní v určité organizaci, mající odpovědnost vůči dětem a dospívajícím, byli vybaveni nezbytnou kvalifikací vedoucích, školitelů, vychovatelů či trenérů, zejména pak dbát na to, aby dobře chápali biologické a psychologické změny, doprovázející proces vyzrávání dítěte.

JEDNOTLIVCI

11. Jednotlivci mají následující odpovědnost: Individuální postoje:

11.1 chovat se příkladně tak, aby svým chováním dávali dětem i dospívajícím pozitivní vzor; za každých okolností se vyhnout tomu, aby kladně hodnotili, osobně přijali, či mlčky tolerovali nečestné chování někoho jiného; proti takovému typu chování přijímat příslušné sankce,

11.2 dbát na to, aby úroveň tréninku a kvalifikace odpovídala potřebám dítěte v průběhu jeho zapojení do sportovní činnosti. Práce s mládeží:

11.3 chápat zdraví, bezpečnost a blaho dítěte či mladého sportovce jakožto hlavní prioritu a postupovat tak, aby se tyto aspekty věci dostaly před faktory, jako je dosažený výkon, pověst školy, klubu, trenéra či rodičů,

11.4 umožnit dětem prožít sportovní zkušenosti tak, aby jim zůstala podnětem k celoživotní potřebě provozovat zdravou tělesnou činnost,

11.5 vyhnout se tomu, že by se s dětmi nakládalo pouze jako s malými dospělými jedinci, uvědomovat si, jaké tělesné a psychologické změny doprovázejí vývoj dítěte i to, jaký mohou mít vliv na sportovní výkon,

11.6 vyhnout se tomu, že by se do nějakého dítěte vkládala očekávání, která nemůže splnit,

11.7 přikládat veškerý význam radosti a potěšení sportovce a nikdy nevyvíjet na dítě nevhodný tlak v rozporu s jeho právem svobodně rozhodovat o své účasti,

11.8 zajímat se o nadané jedince stejně jako o ty, kteří jsou nadaní méně, zdůrazňovat a odměňovat vedle úspěchů ve sportovních soutěžích či závodech i faktor osobního růstu a získání zručnosti a dovednosti,

11.9 podporovat malé děti, aby si vymýšlely své vlastní hry a svá vlastní pravidla, vystupovat při tom nejen v roli účastníka, ale i v roli trenéra či rozhodčího; vést tyto děti k tomu, aby si samy určovaly odměny či sankce za čestnou či nečestnou hru a aby za takovéto kroky přijímaly odpovědnost,

11.10 předávat mladým i jejich rodičům co možná nejúplnější informace tak, aby si byli vědomi potenciálních rizik i předností sportovního úspěchu.

ZÁVĚR

12. Fair play je zásadní otázkou, jestliže chceme úspěšně šířit a rozvíjet sport i zapojení člověka do sportu. Cestný přístup ve sportu – fair play – je přínosem jak pro jednotlivce, tak i pro sportovní organizace a pro celou společnost. A my všichni máme odpovědnost za podporu myšlenky čestné hry, té která vede k vítězství.